

Heller, Jan

[Bárta, Miroslav. Sinuhetův útěk z Egypta: Egypt a Syropalestina v době Abrahamově]

Religio. 2000, vol. 8, iss. 1, pp. 121-122

ISSN 1210-3640 (print); ISSN 2336-4475 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/124925>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ce. V tomto prípade to vďaka schopnostiam prekladateľky Emilie Harantovej nedopadlo až tak smutne. Ak nepočítam názov kapitoly z záhlaví s. 21, ktorý znie „Bohové, démoni a symboly staroveké Mezopotámie“, čo je zaiste len technické nedopatrenie, tak sadzba tejto publikácie je veľmi kvalitná. Prekladateľku by bolo potrebné okrem pochvaly ešte poľutovať, pretože pri tak náročných textoch bez odbornej spolupráce zákonite nemohla vystačiť s dychom. Bez znalosti geografie danej oblasti sa geografické pojmy z nemčiny vďaka nepríznačným kapitálam len ťažko identifikujú, tak je nesprávne nazývané na s. 30 jazero Petén Itzá „Lagom“ s veľkým L. Rovnako je asi ťažké rozhodovanie pri synonymách, ktoré posúvajú v nepatričnom kontexte významy, tak je z nahuatl na s. 60 termín *Xipe Totec* nesprávne (cez nemčinu) preložený ako „Náš týraný pán“, pričom správny je preklad, akokoľvek to znie zvláštne, „Náš odratý pán“. Ani zoológia Mezoameriky nie je práve ľahká parketa na preklad. Na s. 57 nachádzame mayský výraz *baadz* (správne má byť *baadz*), čiže „vraštan“, preložený ako „ŕvoucí opice“ alebo na tej istej strane výraz *maax* preložený ako „pavián“, teda africká opica, ktorá ani na americkom kontinente nežije. Správny preklad má znieť „pavúčiar“...

To sú však len drobné chybičky, ktoré nemôžu narušiť zážitok z čítania tak kvalitných textov, aké sa nachádzajú v tejto publikácii. Posolstvo autorov tejto knihy „späť k prameňom“ je stále aktuálne. Predviedli nám, koľko nového a zmysluplného sa dá povedať, ak sa na starý, ošúchaný materiál pozrieme novými očami. Je to inšpirujúce dielko nielen pre religionistov či amerikanistov.

MILAN KOVÁČ

Miroslav Bárta,
Sinuhetův útěk z Egypta.
Egypt a Syropalestina
v době Abrahamově,
Praha: SET OUT 1999, 235 s.

Máme v rukou ďalší poučnou knihu, ktorá nám približuje nejen staroveký Egypt, nýbrž

celou dobu Sinuhetova príbehu. Sinuhet je patrne postava literárni, jeho príbeh však byl zřejmě oblíbenou četbou, ba je jakýmsi modelem staroegyptského románu. Českému čtenáři není neznámý. Poprvé jej do češtiny přeložil nestor naší egyptologie František Lexa a vydal jej v r. 1912 (*Výpravování o životě Sinuhově*, Praha: Výroč. zpráva čes. stát. gymnasia na Malé Straně), podruhé v r. 1923 (*Beletristická literatura staroegyptská*, Kladno: J. Šnajdr, 111-128).

Sinuhet byl vyděšen zprávou o smrti faraona Amenemheta I. a rozhodl se utéci z Egypta do ciziny. Po mnohých nesnázích a dobrodružstvích se dostal až do Foinkie, kde se posléze stal zetěm tamního vládce Amunemšiho. Prožil tam sice řadu dobrých let, ale po Egyptu se mu stýskalo. Proto když dostal pozvání k návratu, radostně je přijal, vše odevzdal svému synu a vrátil se do Egypta. Tam byl na faraonově dvoře slavnostě přijat a bohatě zaopatřen jak pro zbytek pozemského života, tak i pro záhrobí.

Průběh plasticky přibližuje řadu dobových představ i zvyků a tak jej autor knihy zasadil do širokého a barvitého kulturně historického kontextu. Po stručném úvodu začíná zdařilým překladem Sinuhetova vyprávění (s. 13-30) a připojuje stati, které podrobněji ohledávají jednotlivé etapy příběhu: „Sinuhetův útěk z Egypta“ (s. 30-34), „Příchod do Horního Recenu a pobyt v cizině“ (s. 35-63). Je tu řada zajímavostí, např. líčení zápasu s obrem, připomínající příběh Davida a Goliáše, několik názorných fotografií, obrázků i plánek. V další kapitole se autor věnuje Egyptu v době Sinuhetova útěku, především sociálním nepokojům v době tzv. prvního přechodového období mezi Starou a Střední říší. I tato kapitola je proložena řadou velmi ilustrativních citátů z tehdejších egyptských textů, obrazů a náčrtků staveb. Ve zvláštní kapitole zkoumá autor „Vztahy Egypta a Syropalestiny v době Sinuhetova útěku“ (s. 114-169). Zde najde čtenář množství údajů z archeologických nálezů, osvětlujících dějiny staré Syropalestiny, popis významných sídlišť, jejich obrazy a další ilustrující citáty ze soudobé literatury. Záhrobními představami i kultem mrtvých se zabývá poslední kapitola „Sinuhetův život po životě“. Zde je zase řada informací o pohřebištích, funérálních stavbách i textech. Celá kniha

končí krátkým dvojstránkovým doslovem (s. 224-225). Po něm však tu ještě najdeme „Chronologický přehled dějin starověkého Egypta“ od predynastického období až do konce 18. dynastie, čili asi do r. 1300 př. n. l. To je velmi užitečný doplněk, stejně jako dále následující „Vybraná literatura k jednotlivým kapitolám“ (s. 228-232), obsahující i seznam zkratek, a index, jmenný rejstřík rozdělený na božstva, lokality, osobní jména a jiné.

Nesmíme však ještě zapomenout na 16 stran zdařilých barevných ilustrací, nepaginovaných a vložených mezi s. 128 a 129. Převážně jde o barevné fotografie krajin, chrámů a soch, které příjemně dokreslují texty. Celou knihu uvedl předmluvou náš přední současný egyptolog Ladislav Bareš. Informativní text vzadu na obálce dobře poučuje zvědavého čtenáře, oč vlastně v knize jde.

Radujeme se ze zdařilé edice, která nám přibližuje jeden z literárních skvostů staroegyptské literatury, zasazený tentokrát jako drahokam do prstenu historických, kulturních i náboženských souvislostí své doby. Bylo by krásné, kdybychom se v budoucnu dočkali od egyptologů, klínopisců i dalších odborníků podobných edicí základních literárních děl nejen přeložených, ale takto solidně zpracovaných v celém kulturně historickém kontextu.

JAN HELLER